

พยาธิไส้เดือนของสุกร

(ASCARIS LUMBRICOIDES)

โดย

จำหิง คีตตะมาน ป.บ. ส.พ.บ.

หัวหน้าฝ่ายวิทยาปาราสิต กองวิชากรกรมปศุสัตว์

พยาธิไส้เดือนจัดเข้าอยู่ในประเภทพยาธิ
ศัตรูมากที่สุด พยาธิไส้เดือนนี้ตามธรรมชาติอยู่
ในลำไส้เล็กของสุกร มีขนาดย่อมกว่าดินสอ
ตัวเล็กน้อย ยาวประมาณ ๒-๘ นิ้ว ขณะที่มี
ชีวิตพยาธิมีตัวสมบูรณ์ปนพวก ดูกว่าแดง
กิดจริงในคอกขก พน หรือ คอก พน ซิเมนต์ ที่ทำ
ความสะอาดได้ทุกวัน จะมีพยาธิรบกวนน้อย
ตัวดูกรที่แดง ใน คอก ดินชั้น และสกปรก เป็น
อันตราย

การติดต่อ— จาก การ ศึกษา ชีวะ ประวัติ และ
ความเป็นอยู่ของพยาธิประเภทนี้ เราได้ทราบ
ประวัติอันข้อเท็จจริงดังนี้.—

๑. พยาธิตัวเมีย ๑ ตัว จะออกไข่ได้
ประมาณวันละ ๒๕๐,๐๐๐ ฟอง ไข่พยาธิเหล่านี้
จะปนออกมากับอุจจาระในวันหนึ่ง หาดย้าน
ของ ฉะนั้นโอกาสที่สุกรจะติดโรคพยาธินี้ จึงมี

มากที่สุด
๒. เนื่องจาก ไข่พยาธิ มี เปลือก ห่อหุ้ม
หนามาก ทำให้มีความคงทนต่อดินฟ้าอากาศ
ความแห้งแฉงและยาฆ่าเชื้อโรค ไข่พยาธิจะ
อยู่ในดินที่ชุ่มชื้นได้เป็น เวลาประมาณ ๓-๕ ปี
๓. ไข่พยาธิที่ปนออกมา กับอุจจาระใน
ระยะแรกไม่อยู่ในชั้นติดต่อกัน เมื่อตกหล่นอยู่ใน
ดินและมีอากาศอบอุ่นพอสมควร จะฟักตัว
เกิดเป็นตัวอ่อนชดอยู่ภายใน การฟักตัวกิน
เวลาประมาณ ๒ อาทิตย์ ระยะนี้จึงว่าเป็น
ระยะติดต่อกัน

๔. เมื่อสุกรกิน ไข่พยาธิ ซึ่งอยู่ในระยะ
ติดต่อกันเข้าไป เมื่อตกถึงลำไส้เล็ก น่าย่อย
อาหารทำให้เปลือกไข่สลายตัว คงเหลือแต่
ตัวพยาธิอ่อนซึ่งจะถูกทำลายด้วยน้ำย่อยอาหาร
เช่นเดียวกัน เพื่อความเป็นอยู่ พยาธิตัวอ่อน
เหล่านี้ต้องหาทาง ช่วย ตัวเอง โดย การ ไช้ผนัง

ดำได้เข้าสู่เดินเลือด หมุนเวียนไปตามกระแส
โลหิตเข้าสู่ตับ, หัวใจและปอด

๕. เมื่อตัวอ่อนของพยาธิมาซึ่งอยู่ที่ปอด
มากขึ้น ทำให้ด้วยระดับนั้นเกิดระคายเคือง
ตัวเริ่มแสดงอาการไอ หอบ เบื่ออาหาร
อาการเหล่านี้เพิ่มขึ้นตามลำดับและปริมาณการ
รบกวนของพยาธิ ในขณะที่ไอตัวอ่อนของ
พยาธิอาจจะระปนออกมากับเสมหะ บางส่วนถูก
ขับออกภายนอก และบางส่วนอาจถูกกลืนเข้า
สู่ลำคอไปตามหลอดอาหารจนถึงดำได้ ใน
ระยะนี้ตัวอ่อนของพยาธิมีความคงทนต่ออายุย่อย
อาหารได้ดีและเจริญตัวรบกวนอยู่ในดำได้เล็ก
ต่อไป

ความร้ายแรง

๑. ขณะที่พยาธิ ตัวอ่อน ผ่าน ชีวค หมุน
เวียนไปตามกระแสโลหิตเข้าสู่ตับ หัวใจและ
ปอดนี้ ทำให้สุขภาพของสัตว์โดยทั่วไปเสื่อม
โทรมลง ตัวแสดงอาการไอ หอบ ร่างกาย
ซบเซา ผิดหนังหยาบแห้ง คคลตะเกิดเป็นขุย
ทั่วไป อาการเหล่านี้เห็นได้ชัด

๒. การที่ ปอด ต้องกรองเก็บ ตัวพยาธิ
ไว้เป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดการอักเสบ
และสัตว์มักจะตายเนื่องจากปอดบวม ถ้าเหตุ
ประการแรกเกิดจากการรบกวนของพยาธิ เป็น
การแผ้วถางทางให้แบคทีเรียอื่น ๆ มีโอกาสทำ

ลายชีวคตัวโตงายขึ้น ถ้าตัวมีความต้าน
ทานดี รอดจากการตายมักจะแกรนและโตซ้ำ

๓. ระยะ ที่ ตัวพยาธิ อาศัยดำ ได้ เป็น ที่
เจริญตัว ทำให้เยื่ออ่อน ๆ บุดำได้อักเสบ การ
ย่อยอาหารของตัวได้เป็น ไป ใน สภาพปกติ
แบ่งคุดอาหารจากดำได้ ในบางคราวพยาธิ
อดที่อนาคัด ทำให้เกิดอาการตัวช้ำโดยทั่วไป
เนื้อสัตว์ที่เป็นโรคตัวช้ำ ไม่เหมาะที่จะนำมา ใช้
ในการประกอบอาหาร

๔. สัตว์ที่มีพยาธิชนิดนี้ รบกวน มากจะ
ทำให้น้ำหนักตัวน้อย กว่า สัตว์ที่ ไม่ มีพยาธิ รบ
กวนเลย สัตว์ที่มีอายุเท่ากัน น้ำหนักตัวจะน้อยกว่ากันประมาณ ๑๕-๒๕ก.ก. ซึ่งเมื่อคิดเป็นเงิน
แล้วจะมีค่าตัวผิดกัน ประมาณ ร้อยกว่าบาท

๕. ต้นเปิดต้องค่าอาหาร เสียเวลาใน
การขุนกว่าจะมีน้ำหนักตัวดังคาดได้

๖. สัตว์ที่มีพยาธิรบกวนมาก ทำให้
สุขภาพของตัวเสื่อมโทรม เป็นการเตรียม
ทางเปิดโอกาสให้โรคระบาดเกิดขึ้นได้ง่าย การ
ฉีดวัคซีนเพื่อสร้างภูมิคุ้ม โรค ให้กับ ตัวได้ไม่
บังเกิดผลเท่าที่ควร ตัวที่รับการฉีดวัคซีนจะ
แพ้ยาลัดมาก

๗. การสูญเสียทางเศรษฐกิจ เนื่องจาก
การรบกวนของพยาธิ ในปี่หนึ่งมีมูลค่าประมาณ
๑๕-๒๐ ล้านบาท

การกำจัดพยาธิ

ก. การป้องกันและควบคุม

การกำจัดพยาธิ การป้องกันและควบคุมเป็นสิ่งที่ต้องจัดทำพร้อมกัน การกำจัดพยาธิโดยการ ให้อาหาร พยาธิอย่าง เดี่ยวไม่บังเกิดผลดีสมบูรณ์เท่าที่ควร จำเป็นต้องหาทางกำจัดไข่พยาธิที่ปนออกมากับอุจจาระด้วย ขอแนะนำให้ปฏิบัติตามนี้.—

๑. การ ทำความ สะอาด คอกและ

สถานที่เลี้ยง ควคอกกยกพันทำด้วยไม้หรือพินซีเมนต์ ควรทำความสะอาดทุกวัน กำจัดมูลนำไปทิ้งให้เป็นที่ซึ่งไม่มีสัตว์อื่นไปรบ กวนได้ ถ้าเป็นไปได้ควร ใช้น้ำยาฆ่าเชื้อเช่น โซลดา ๑ ส่วน ผสม น้ำ ๖๐๐ ส่วนล้าง คอกอาทิสัย ๓ ครั้ง การทำความสะอาดคอกกยกพันคอกด้วยน้ำยา โซดาไฟได้ผลดีที่สุด และควรทำเดือนละ ๑ ครั้ง โซดาไฟ ๑ ปอนด์ ใช้น้ำผสมกับน้ำรวมประมาณ ๕๐ ลิตร ควร ใช้น้ำยานาตา ๑ ขดลวดด้วยแปรงหรือไม้กวาดแข็งๆ แะไว้พักหนึ่ง แล้วล้างด้วยน้ำสะอาดอีกครั้งหนึ่ง (ในระหว่างทำความสะอาดควรแยกสุกรกักขังไว้ในที่อื่น)

สำหรับด้านดิน ที่หญ้าที่ปล่อยสัตว์เลี้ยง ควรกันเป็นตอนๆ หมุนเวียนผลัดเปลี่ยนให้เปลี่ยนแปลงๆ ไป การปลูกพืชบางอย่างลงในแปลง เช่น มันเทศ, ข้าวโพด หลังจากทำให้

สัตว์ได้บริโภคแล้ว ควรทำการกบดินและเผาเสีย การปฏิบัติคามวิธีนี้ช่วยในการกำจัดไข่พยาธิและป้องกัน การติด ต่อ ของ ไข่พยาธิ โดยตรง

๒. เนื่องจากสุกรที่มอายุตั้งแต่ ๑วัน—๔

เดือนติดโรคพยาธิได้ง่าย ควรจัดการป้องกันไว้ล่วงหน้าซึ่งได้ผลดีที่สุด ควรเริ่มงานแต่ระยะแรกคือ แม่สุกรซึ่งอยู่ในระยะใกล้กำหนดคลอด ๓—๔ วัน ควรได้รับการอาบน้ำทำความสะอาดโดยทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามบริเวณคางนม และ พนม ท้อง ซึ่งอาจมี ไข่พยาธิเกาะอยู่เป็นจำนวนมาก ถ้าเป็นไปได้ควรใช้สบู่ ฟอก ตาม บริเวณ เหล่านี้ ให้สะอาด จริงๆ เมื่อทำความสะอาดเรียบร้อยแล้ว นำไปกักขังไว้ในคอกซึ่งเตรียมไว้สำหรับคลอดเมื่อลูกสุกรที่คลอดออกมาแล้วมีอายุได้ ๒ อาทิสัย ควรทำการย้ายไปเลี้ยงไว้ในคอกซึ่ง เตรียม ไว้สำหรับคลอดเมื่อลูกสุกรที่คลอดออกมาแล้วมีอายุได้ ๒ อาทิสัย ควรทำการย้ายไปเลี้ยงไว้ในคอกที่เตรียมไว้อีกแห่งหนึ่งจนกว่าจะมีอายุได้ ๔ เดือน จึงปล่อยให้รวมฝูงได้ ในระยะนี้ลูกสุกรมีความต้านทานโรคดีขึ้น

ยาถ่ายพยาธิ

เนื่องจากพยาธิ ที่รบกวนสุกร มีอยู่หลายชนิดด้วยกัน ไม่มียาถ่ายพยาธิชนิดหนึ่งชาน

โคดำมารกกำจัดพยาธิได้ทุกชนิด ฉะนั้น จึงจำเป็นต้องทราบชนิดของพยาธิที่รบกวน มาก ที่สุด และเลือกยาถ่ายพยาธิที่ใช้ได้มดดีและมีพิษน้อยที่สุดในกา^รให้ยาถ่ายพยาธิจำเป็นต้องปฏิบัติดังนี้—

๓. งดให้อาหารมอด^๓วัน เพื่อให้กระเพาะอาหารและลำไส้ว่าง และควยามีโอกาสทำถ่ายพยาธิได้เต็มที่

๒. ให้ควยาถ่ายพยาธิผสมลงในอาหารในตอนเช้า อาหารที่ใช้ผสมควยาใช้เพียง ๓ ใน ๔ ของอาหารที่ให้ประจำวัน ควยาถ่ายพยาธิที่ใช้ได้มดดีและมีพิษน้อยที่สุดมีดังนี้—

๑. ยาเซเฟอร์ซันให้ ๐.๒ กรัม คือน้ำหนักตัว ๑ ก.ก. และสำหรับตัวขนาดใหญ่ไม่ควรให้เกิน ๑๓ กรัม

๒. ยาฟาเว็กซ์ให้ ๐.๗ กรัม คือน้ำหนักตัว ๑ ก.ก.

๓. ยาปีเปอเวทให้ ๐.๔ กรัม คือน้ำหนักตัว ๑ ก.ก.

ควยาเหล่านี้ผสมลงในอาหารเปียกได้พยาธิจะถูกขับ ออกจากลำไส้ ในระยะ ๒๔—๔๘ ชม.

๓. ควรทำการถ่ายพยาธิให้กับลูกตัวที่มอายุตั้งแต่ ๓ เดือนขึ้นไป และทำการถ่ายซ้ำ ๆ ทุก ๆ ๒ เดือน

๔. ควร ทำการ ถ่าย พยาธิ ให้แม่ ตัวก่อนผสมพันธุ์ และภายหลังคลอดลูกแล้ว ๑ อาทิตย์

๕. การใช้ยาถ่ายพยาธิ จะต้องทำตามคำแนะนำวิธีการใช้ของยาระชนิดนั้น ข้อเตือนใจ

การหมั้น ทำ ความ สะอาดพัน คอกและที่เลี้ยง และให้ยาถ่ายพยาธิเป็นครั้งคราว เป็นวิธีที่ปลอดภัยกว่าสำหรับ ป้องกัน และ ควบคุม พยาธิได้เดือน.

หนังสือพิมพ์สัตว์แพทย์สาร จะออก ตาม กำหนด เวลโดยสม่ำเสมอ^๕ โดย ความอนุเคราะห์ของบรรณาธิการ ซึ่งมีทางทำได้โดยการร่วมมือกันเขียนบทความ ผู้ระคิดในหน้าที่การงานของท่านส่งไปยังบรรณาธิการได้ดังแต่บัดนี้ บทความต่าง ๆ จะเป็นประโยชน์แก่สมาชิกทั้งหลายหรือเป็นวิทยาทาน—บรรณาธิการ